

YMPÄRIVUOROKAUTISEN HOIVAN PALVELUT JA MYÖNTÄMISPERUSTEET

Hyväksytty	17.2.2016 § 23
Päivitetty	20.3.2018
Sijainti	https://www.nokiankaupunki.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/ikaihmissen-palvelut/ymparivuorokautinen-hoiva/

YMPÄRIVUOROKAUTISEN HOIVAN PALVELUT

1. YMPÄRIVUOROKAUTINEN HOIVA	3
1.1. Tehostettu ja vaativa tehostettu palveluasuminen	4
1.2. Laitoshoito	4
2. HAKEUTUMINEN YMPÄRIVUOROKAUTISEEN HOIVAAN	5
3. HAKEMUSTEN KÄSITTELY	5
4. HOIVAPALVELUIHIN SIJOITTAMINEN	6
5. ASIAKASMAKSUN MÄÄRÄYTYMINEN	7
5.1. Tehostettu ja vaativa tehostettu palveluasuminen	7
5.2. Laitoshoito	9
5.3. Maksualennus ja -vapautus	10

1. YMPÄRIVUOROKAUTINEN HOIVA

Nokian kaupunki tarjoaa ympärivuorokautisen hoivan palveluita ikääntyneille, jotka tarvitsevat runsaasti hoivaa ja apua ympäri vuorokauden. Hakeminen palveluihin tulee ajankohtaiseksi silloin, kun henkilön toimintakyky on laskenut niin paljon, että kotona asuminen ei onnistu runsaidenkaan kotihoidon apujen turvin.

Pitkäaikaisen ympärivuorokautisen hoivapaikan myöntämisessä huomioidaan seuraavia asioita:

- Asiakas ei selviydy omassa kodissaan kotihoidon, lyhytaikaishoidon ja/tai omaishoidon tuen avulla
- Asunnon muutostyön tarpeet ja mahdollisuudet on selvitetty
- Asiakas tarvitsee ympärivuorokautista hoitoa, huolenpitoa ja valvontaa
- Asiakas tarvitsee hoitajan tukea ja apua lähes kaikissa päivittäisissä toiminnoissaan (pukeminen, WC-käynnit, hygienia, ruokailu, lääkehoito)
- Kuntoutumismahdollisuudet on kokeiltu
- Muistin apuvälineet ovat käytössä/mahdollisuus on selvitetty
- Asiakkaalla on muistisairaudesta johtuen riski eksyä kotinsa ulkopuolella, eikä sen tuomia riskejä voida poistaa hoitoon osallistuvien avulla eikä teknisillä apuvälineillä

Edellä mainittujen lisäksi, voidaan myöntämisperusteiden tukena käyttää seuraavia viitteellisiä RAI-arvoja:

- ADL arvot 3 – 6 (päivittäiset toiminnot, 1-6)
- IADL arvot 18-21 (välinetoiminnot, 0-21)
- CPS arvot 3-6 (aivojen vajaatoiminnan mittari, 0-6)
- MAPLE arvot 4-5 (palvelutarve, 1-5)

Lisäksi otetaan huomioon CAPs läheisten muodostamasta tukijärjestelmästä yksinäisyys.

Ympärivuorokautista hoitoa annetaan:

- vanhainkodissa (laitoshoito)
- tehostetussa/vaativassa tehostetussa palveluasumisessa (asumispalvelu)

Kaikissa palvelumuodoissa asiakkaan hoivan ja avun tarve edellyttää ympärivuorokautista hoitoa.

Ensisijaista ympärivuorokautiseen hoivaan on kuitenkin aina riittävien apujen järjestäminen kotiin.

Kotihoidon palveluja voi tiedustella oman asuinalueen kotihoidosta, kun vanhuksen kotona selviytyminen on vaikeutunut. Kotihoito tukee ja auttaa asiakasta selviytymään kotona yhdessä läheisten kanssa. Kotihoidon tavoitteena on asiakkaan omatoimisuuden ja itsenäisyyden tukeminen. Lisäksi kotihoito pyrkii edistämään ja ylläpitämään asiakkaiden terveyttä sekä sosiaalisia kontakteja.

1.1. Tehostettu ja vaativa tehostettu palveluasuminen

Tehostetulla palveluasumisella tarkoitetaan asumispalvelua, jossa hoitohenkilöstö on paikalla ympäri vuorokauden. Palveluihin sisältyvät asiakkaan tarpeen mukainen hoito ja huolenpito, toimintakykyä ylläpitävä ja edistävä toiminta, ateria-, vaatehuolto-, peseytymis- ja siivouspalvelut sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut (sosiaalihuoltolaki § 21).

Tehostettu ja vaativa tehostettu palveluasuminen poikkeavat tosistaan siinä, että vaativassa tehostetussa palveluasumisessa asiakkaan ympärivuorokautisen hoivan tarve on erittäin runsasta. Esimerkiksi asiakkaan fyysinen toimintakyky edellyttää kahden henkilön avustuksella tapahtuvaa hoitoa ja/tai asiakkaan muistisairauteen liittyvä valvonnan ja hoivan tarve on poikkeuksellisen suurta (esim. käytösoireet). Arvion eri palvelumuotojen soveltuvuudesta asiakkaan tarvitsemaan hoivaan tekee SAS-ryhmä (kts. s.5-6).

1.2. Laitoshoito

Laitoshoidolla tarkoitetaan hoidon ja kuntouttavan toiminnan järjestämistä jatkuvaa hoitoa antavassa sosiaalihuollon toimintayksikössä. Pitkäaikainen hoito ja huolenpito voidaan toteuttaa laitoksessa vain, jos se on henkilön terveyden tai turvallisuuden kannalta perusteltua, taikka siihen on muu laissa erikseen säädetty peruste (sosiaalihuoltolaki § 22).

Laitospalveluja toteutettaessa henkilölle on järjestettävä hänen yksilöllisten tarpeidensa mukainen kuntoutus, hoito ja huolenpito. Hänelle on lisäksi pyrittävä järjestämään turvallinen, kodinomainen ja virikkeitä antava elinympäristö, joka antaa mahdollisuuden yksityisyyteen ja edistää kuntoutumista, omatoimisuutta ja toimintakykyä.

2. HAKEUTUMINEN YMPÄRIVUOROKAUTISEEN HOIVAAN

Kun hakeutuminen ympärivuorokautiseen hoivaan tulee ajankohtaiseksi voi asiakas tai läheinen ottaa yhteyttä vanhustyön sosiaalityöntekijään, joka antaa lisätietoja ympärivuorokautisen hoivan palveluista sekä muista mahdollisesti tarpeellisista ja asiakkaalle hyödyllisistä palveluista. Myös kotihoidon esimiehet neuvovat asiakkaita sekä heidän läheisiään hakeutumisessa ympärivuorokautisen hoivan palveluihin. Kotihoidon esimiesten kanssa voi keskustella myös siitä, voidaanko kotiin saatavia palveluja vielä lisätä ennen ympärivuorokautiseen hoivaan hakeutumista.

Asiakas voi pyytää hakemuslomaketta ympärivuorokautiseen hoivaan kotihoidon asiakasohjauksesta tai ikäihmisten palveluiden sosiaalityöntekijältä. Hakemus palautetaan ikäihmisten palveluiden sosiaalityöntekijälle. Yhteystiedot löytyvät tämän ohjeistuksen lopusta.

3. HAKEMUSTEN KÄSITTELY

Saapuneet hakemukset käsitellään SAS-työryhmässä (selvitä-arvioi- sijoita). SAS-työryhmä selvittää ja arvioi asiakkaan kokonaistilanteen, tarvittavat palvelut ja määrittelee asiakkaalle parhaiten soveltuvan hoitopaikan. SAS- työryhmä tarkistaa, onko kotiin annettavia palveluja mahdollisuus lisätä ja näin mahdollistaa kotona asuminen. Työryhmän apuvälineenä on kotihoidon Rai- toimintakykyarvio, joka tehdään jokaiselle kotihoidon säännöllisestä asiakkaasta. Moniammatilliseen SAS- työryhmään kuuluvat ikäihmisten palveluiden sosiaalityöntekijä, asiakasohjaajat, terveyskeskussairaalan lääkäri, kotihoidon lääkäri, geriatri, muisti- ja kotiutushoitaja sekä Vihnuskodin lyhytaikaisosaston vastaava sairaanhoitaja.

SAS- työryhmä arvioi jokaisen asiakkaan tilanteen yksilöllisesti sekä samalla tarkistaa täyttääkö hakija ympärivuorokautisen hoivan kriteerit. Jos hakemus vaatii lisäselvityksiä ja kartoitusta ennen päätöksen tekemistä, sovitaan kartoituskeinot työryhmän kokouksessa. Mikäli kriteerit täyttyvät, asiakas jää odottamaan hänelle sopivan paikan järjestymistä. Jos sen sijaan kriteerit eivät vielä täyty, voidaan hakemukselle tehdä kielteinen päätös. Hakemus voidaan kuitenkin käsitellä uudestaan tilanteen muuttuessa.

4. HOIVAPALVELUIHIN SIJOITTAMINEN

SAS-työryhmän todettua asiakkaan täyttävän ympärivuorokautisen hoivan kriteerit jää asiakas odottamaan sopivan paikan järjestymistä, mikäli sellaista ei ole hänelle välittömästi tarjota. Siihen asti selviytyminen kotona pyritään turvaamaan kotihoidon palveluilla. Ympärivuorokautiseen hoivaan ei ole hakemusjärjestyksessä tehtyä jonoa, vaan vapaat paikat täytetään tarpeen ja harkinnan perusteella. Jokaiselle asiakkaalle pyritään järjestämään paikka juuri hänen tarpeisiinsa parhaiten vastaavasta yksiköstä.

Mikäli asiakas kieltäytyy tarjotusta hoitopaikasta ilman pätevää syytä, tulee hakemus pitkäaikaiseen hoivaan tehdä uudelleen ja se käsitellään ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista annetun lain mukaisella tavalla. Mikäli hakija kieltäytyy vastaanottamasta tarjottua paikkaa, ympärivuorokautisen hoivan paikkaa ei voi odottaa terveyskeskussairaalaassa, mikäli hoitoon ole enää lääketieteellistä perustetta.

Paikkojen täyttäminen tarpeen mukaan tarkoittaa myös sitä, että hakemuksia ei tarvitse lähettää ennakkoon tulevaisuuden varalle. Paikat täytetään yksilöllisellä harkinnalla eikä hakemusjärjestyksessä. Ympärivuorokautisen hoivan paikan järjestymisen aikataulua on mahdotonta arvioida etukäteen, sillä se riippuu paikkojen vapautumisesta. Nokian kaupungilla on käytössä vuosittain erikseen vahvistettava määrä ympärivuorokautisen hoivan paikkoja. Palveluita järjestetään sekä kaupungin omana toimintana että ostopalveluina.

5. ASIAKASMAKSUJEN MÄÄRÄYTYMINEN

Asiakasmaksujen määräytymiseen vaikuttaa se, onko kyseessä tehostetun/vaativan tehostetun palveluasumisen vai laitoshoidon paikka. Kunnallisista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista palvelun käyttäjältä perittävistä asiakasmaksuista säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa 734/1992 ja asetuksessa 912/1992. Lisäksi maksuihin vaikuttaa perusturvalautakunnan vuosittain vahvistamat asiakasmaksut.

5.1. Tehostettu ja vaativa tehostettu palveluasuminen

Nokian kaupunki vastaa tehostetusta palveluasumisesta syntyvistä todellisista kustannuksista. Mikäli asiakas sijoitetaan ostopalveluna järjestettävään tehostetun palveluasumisen yksikköön, osoittaa kaupunki maksusitoumuksen ko. yksikölle. Nokian kaupungin perimät asiakasmaksut määräytyvät samalla tavalla riippumatta siitä, onko asumispalvelupaikka Nokian kaupungin omassa yksikössä vai ostopalveluna hankittavassa palveluasumisyksikössä.

Nokian kaupunki perii asiakkaalta tulojen mukaan määräytyvän kotihoidon asiakasmaksun. Tehostetun palveluasumisen asiakasmaksu rinnastetaan kotihoidon maksimiapuihin. Asiakasmaksu lasketaan asiakkaan bruttotuloista. Tuloina huomioidaan verolliset ja verottomat tulot sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (734/1992) ja asetuksessa (912/1992) säädetyllä tavalla. Yhden henkilön asiakasmaksu on 35 % tulorajan ylittävät osuudelta. Tuloraja yhden henkilön taloudessa on 576 euroa (2018). Hoitomaksun lisäksi asiakkaalta peritään erillinen ateriamaksu, jonka suuruus on 13,35 €/hoitovrk (2018).

Tehostetun palveluasumisen maksua määriteltäessä huomioidaan vähennyksenä:

- Eläketuloon kohdistuva ulosmittaus, johon asiakas ei voi vaikuttaa
- Edunvalvontapalkkio, jos asiakkaalla on säästöjä alle 3000 euroa tai verotettava omaisuus on alle 20 000 euroa

Entisen vakinaisen asunnon menot voidaan ottaa huomioon järjestelyajaksi enintään kuusi

(6) kuukautta sosiaalityöntekijän päätöksen mukaisesti, jos se on asiakkaan tai puolisoiden taloudellisen tilanteen vuoksi perusteltua. Asumismenoja ei oteta huomioon, jos asiakkaalla on säästöjä vähintään 3000 euroa.

Asumispalvelun järjestäjä voi periä asiakkaalta myös erillisen pyykkimaksun, mikäli asiakkaan pyykki pestään yksikössä. Tehostetussa ja vaativassa tehostetussa palveluasumisessa asiakas vastaa itse myös lääkekuluistaan sekä hoitotarvikekuluistaan (pois lukien asiakkaalle maksuttomat hoitotarvikejakelun piiriin kuuluvat tarvikkeet esim. vaipat, diabeteksen hoitoon liittyvät tarvikkeet).

Asiakas maksaa asunnostaan vuokran suoraan palveluntuottajalle. Asunnon vuokraan asiakkaalla on mahdollisuus hakea Kelan asumistukea. Lisäksi tehostetussa palveluasumisessa asuvalla on hoidon, palveluiden ja erityiskustannusten korvaamiseksi mahdollisuus hakea Kelan maksamaa eläkettä saavan hoitotukea. Eläkettä saavan hoitotuki on suuruudeltaan 70,52-324,85 euroa (2018) kustannuksista ja hoidon tarpeesta riippuen. Myös lääkemenoihin on mahdollista saada Kela-korvausta. Korvausoikeus haetaan Kelasta lääkärinlausunnolla.

Esimerkkilaskelma tehostetussa palveluasumisessa asuvalle:

Asukkaan bruttotulot 1300 €/kk, josta määritellään asiakasmaksut (sisältää hoitotuen, mutta ei asumistukea, koska sitä ei oteta huomioon asiakasmaksuja määrättäessä)

- Kotihoidon maksuksi tulee
 - o $(1300 \text{ €/kk} - 576\text{€}) \times 0,35 = 253,40 \text{ €/kk}$
 - o ateriamaksu 13,35 €/vrk (keskiarvo 30,5 pvää/kk)
 - o pyykkimaksu 20 €/kk (Nokian kaupungin yksiköt)
- Nokian kaupungin perimät maksut yhteensä 680,58 €/kk

5.2.Laitoshoito

Laitoshoidon maksuun sisältyy asumisen ja ympärivuorokautisen hoidon lisäksi täysi ylläpito eli ateriat, lääkkeet, hoitotarvikkeet, apuvälineet sekä lääkäripalvelut, kuljetukset lääkärin määräämiin hoitoihin ja hammashoito. Myös laitoshoitoon on mahdollisuus hakea Kelan maksamaa eläkettä saavan hoitotukea.

Hoitomaksua määriteltäessä kuukausituloina otetaan huomioon pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevan nettotulot (tulot verojen vähentämisen jälkeen) sekä verosta vapaat tulot sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (734/1992) asetuksessa (912/1992) säädetyllä tavalla. Hoitomaksu voi olla enintään 85 prosenttia hoidossa olevan nettokuukausituloista. Jos suurempituloinen puoliso on laitoshoidossa, hoitomaksu voi olla enintään 42,5 % puolisojen yhteenlasketuista tuloista. Jos laitoshoidossa olevan puolison tulot ovat pienemmät kuin kotiin jäävän puolison, määrätään maksu hoidossa olevan henkilökohtaisten tulojen mukaan. Samoin tehdään silloin, jos molemmat puoliset ovat pitkäaikaisessa laitoshoidossa. Hoitomaksua määriteltäessä taataan henkilökohtaiseen käyttöön kuukausittain vähintään 108 euroa.

Ennen pitkäaikaishoivaa yksin asuneen henkilön oman asunnon ylläpitämisestä aiheutuvat kustannukset voidaan ottaa huomioon hoitomaksua alentavana kuluna ainoastaan silloin, kun asiakkaan kotiutuminen näyttää vielä mahdolliselta. Asunnon ylläpitokulut huomioidaan enintään kuudelta (6) kuukaudelta. Hyväksyttävänä asumismenoina huomioidaan enintään asumistukilain mukaan määritellyt kohtuulliset asumiskulut, joista on esitettävä kuitit. Asumismenoja ei oteta huomioon, jos asiakkaalla on säästöjä vähintään 3000 euroa.

Laitoshoidon maksua määriteltäessä huomioidaan vähennyksenä:

- Eläketuloon kohdistuva ulosmittaus, johon asiakas ei voi vaikuttaa
- Edunvalvontapalkkio, jos asiakkaalla on säästöjä alle 3000 euroa tai verotettava omaisuus on alle 20 000 euroa

Esimerkkilaskelma laitoshoidossa olevalle:

- Nettotulot 1200 €/kk (ei sisällä asumistukea, sisältää hoitotuen)
- Pitkäaikaishoidon maksu: 1200 €/kk x 0,85 = 1020 €/kk
- Asiakkaalle jää omaan käyttöön 180 €/kk

5.3. Maksualennus ja -vapautus

Asiakkaan/omaisen pitää hakea harkinnanvaraista maksun alennusta tai vapautusta ikäihmisten palveluiden sosiaalityöntekijältä, joka tekee harkinnanvaraisesta maksualentamisesta tai maksuvapautuksesta päätöksen.

Tehostetussa palveluasumisessa asuvalle ei ole laissa säädettyä niin sanottua käyttövaraa eli rahasummaa, joka pitäisi jäädä käteen menojen jälkeen. Käyttövara on ainoastaan laitoshoidossa.

Mikäli asiakkaan kuukausittaiset tulot eivät asumistuesta ja hoitotuesta huolimatta riitä välttämättömiin menoihin, on asiakkaalla mahdollisuus hakea alennusta asiakasmaksuihin. Alennuksen hakemiseksi asiakkaan tai asioidenhoitajan on toimitettava tositteet kuukausittaisista nettotuloista ja menoista vanhustyön sosiaalityöntekijälle. Menotietojen osalta on tärkeä toimittaa tiedot asumiskustannuksista sekä säännöllisistä terveydenhuolto- ja lääkemenosta. Lisäksi alennusta haettaessa on toimitettava tiedot säästöistä. Jos asiakkaalla on vähintään 3000 euron säästöt, maksualennusta ei myönnetä.

Maksualennuslaskelma perustuu kohtuullistettuun toimeentulotukilaskelmaan ja tulot huomioidaan nettotuloina. Laskelmassa huomioidaan vuokra todellisena sekä ateriat 13,35 euroa/vrk (2018). Lisäksi menoiksi hyväksytään vähäistä suuremmat terveydenhuolto- ja lääkemenot (vain lääkärin määräämät) sekä pyykkikulut, elleivät ne sisälly palvelumaksuun. Kohtuullistetun laskelman mukaan välttämättömien kuukausimenojen jälkeen asiakkaalle täytyy jäädä käyttörahaa vähintään 51 % toimeentulotuen perusosasta, sillä ateriamenot huomioidaan todellisina. Käyttörahan määrää voidaan alentaa, mikäli palvelumaksuun sisältyy toimeentulotuen perusosassa huomioitavia menoja (esimerkiksi henkilökohtaisesta ja kodin puhtaudesta aiheutuvat menot). Perusosa vuonna 2018 on yhden hengen taloudessa 491,21 euroa/kk.

Laskelman kautta selviää asiakkaan maksuvara. Jos maksuvara ei riitä tehostetun palveluasumisen asiakasmaksuun, voidaan maksua alentaa. Tällöin maksu määräytyy maksuvaran perusteella. Asiakasmaksu voi olla enintään maksuvaran suuruinen.

Tämän ohjeistuksen liitteenä on esimerkki maksuvaralaskelmasta tehostetussa palveluasumisessa asuvalle (liite 1).

Laitoshoidossa asiakasmaksua voidaan alentaa tai jättää se kokonaan perimättä tapauskohtaisen tarve- ja tilannearvion perusteella. Käytännössä tällaisia tilanteita tulee kuitenkin verrattain harvoin. Hoitomaksua alennetaan vain, mikäli asukkaalle ei niistä huolehdittuaan jäisi käyttöönsä lakisääteistä käyttövaraosuutta 108 euroa/kk.

Lisätietoja voi kysyä:

Sosiaalityöntekijä Sanna Koivukangas

Nokianvaltatie 25 F, 37100 Nokia

p. 040 8443 990 (ma-pe klo 9-10)

sanna.koivukangas@nokiankaupunki.fi

Ympäri vuorokautiseen hoivaan ja asiakasmaksuihin liittyvät lait ja asetukset:

Sosiaalihuoltolaki

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

Asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

Laki toimeentulotuesta

Esimerkki maksuvaralaskelmasta tehostetussa palveluasumisessa asuvalle

- Esimerkki on laskettu yksin asuvalle henkilölle
- Esimerkkilaskelmassa brutto- ja nettotuloina on käytetty samoja lukuja
- Perusosa tehostetussa palveluasumisessa on 250,52 €/kk (2018)

- Tulot
 - o kansaneläke 634,30 €/kk + takuueläke 132,55 €/kk = 766,85 €/kk
 - o eläkkeensaajan hoitotuki 153,63 €/kk (korotettu hoitotuki)
- TULOT YHTEENSÄ 920,48 €/KK

Tästä summasta (eli bruttotuloista) määräytyy Nokian kaupungin perimä asiakasmaksu
- Maksuvaraa laskettaessa tuloksi huomioidaan lisäksi asumistuki 366,47 €/kk
- NETTOTULOT 1286,95 €/KK (sisältää eläkkeet, hoitotuen ja asumistuen)

- Menot
 - o vuokra 500 €/kk
 - o reseptilääkkeet 70 €/kk
 - o kotihoidon maksu 120,57 €/kk (=asiakasmaksu)
 - o ateriamaksu 407,18 €/kk
 - o perusosa 250,52 €/kk
- MENOT YHTEENSÄ 1348,27 €/KK

$1286,95 \text{ € (nettotulot)} - 1348,27 \text{ € (menot)} = -61,32 \text{ €}$

Asiakkaalle jää 61,32 € alle perusosan (250,52 €), joten hänelle myönnetään tämän verran alennusta Nokian kaupungin perimään asumispalvelun asiakasmaksuun. Näin asiakkaalle jää omaan käyttöön perusosan verran rahaa.